

Ziehier de abstracte formuleering van het beginsel, waarop deze overwegingen mij schijnen te rusten: taalkundige begrippen zijn niet anders dan hun gevallen, voorzoover deze, behalve meerderlei, ook één zijn. Daar in de taal geen geval alleen geval is van zijn begrip, verandert met ieder nieuw geval de zich bestendigende eenheid van het begrip. Wij merken die verandering soms niet anders op dan hierin, dat er nog een geval bijkomt. Bij dit minimum van verandering heet het begrip niet te veranderen. Soms brengt het nieuwe geval zooveel verandering, dat wij het afzonderen en stellen tegenover de eenheid van zijn begrip, dan is er sprake van uitzondering. Wij achten dan de eenheid bestendig en opgeheven. Dan is de eenheid van geval en begrip verbroken en er is onbepaaldheid van het begrip tegenover de bepaaldheid van zijn gevallen of omgekeerd. Dit is oneenstemmigheid tusschen geval en begrip, welker constateering mogelijk is zonder dat het oneenstemmige daarin wordt opgemerkt. Synthetische methode tracht steeds en overal de eenheid van begrip en geval te herstellen.

In de begripsvorming van onze talen treedt het onbepaalde expliciet op als onbepaald voornaamwoord, onbepaald bijwoord en als onbepaalde wijs van het werkwoord. Afgezonderd van andere vormen, staan deze niet zonder verwanten. Zoo heeft het Grieksch de eigenaardigheid, het onbepaald voornaamwoord van het vragende slechts door een accent te onderscheiden. Deze overeenkomst behelst een aanwijzing van verband tusschen vraag en onbepaalde bewering. KRETSCHMER heeft den vragenden zin vanuit dat verband als onbepaalde bewering geduid.¹²⁾

Hier wenden we ons naar een anderen verwant van het onbepaalde voornaamwoord, het aanwijzende. Op den eersten aanblik staan *deze, dit* eenerzijds, *iets, iemand* anderzijds als uitersten van bepaaldheid en onbepaaldheid tegenover elkander. Deze tegenstelling verbergt echter hun verwantschap, die bij synthetische beschouwing terstond aan den dag treedt. Dat *deze, dit, hier, nu* ver zijn van volkomen bepaaldheid blijkt niet, zoolang ze geïsoleerd in een bepaald geval worden ge-

Het onbepaalde in de taal.

a. indefinitum en demonstrativum.